

Kalbanti tylia

Kartais suaugusiųjų klaidos
negrįžtamai paveikia vaikų likimus

Heather Gudenkauf

Knygute.lt

Heather Gudenkauf

KALBANTI TYLA

Romanas

Versta iš: Heather Gudenkauf, *The Weight of Silence*, Mira Books, an imprint of Harlequin Books, 2009,

© Heather Gudenkauf, 2009

Šis leidinys publikuojamas pagal sutartį su „Harlequin Enterprises II B.V. / s. à. r. l.“

Visos teisės į šį kūrinį saugomos, įskaitant teisę atkurti visą arba iš dalies bet kokia forma.

Visi šios knygos personažai yra išgalvoti. Bet koks panašumas į tikrus asmenis, gyvus ar mirusius, yra visiškai atsitiktinis.

© Elzė Tilindytė, vertimas iš anglų kalbos, 2010

© Signė Šeiniūtė, viršelio dizainas, 2010

© „Svajonių knygos“, 2010

© Knygute.lt, elektroninė versija 2013

Skiriu savo tēvams – Miltonui ir Patriciai Schmidoms

*Nēra nē vieno iš čia atėjusiųjų, kurie nežino-
tų, kad esama tikrojo pasaulio žemėlapis,
kurio centre – Tu, statantis namus mums vi-
siems.*

Brianas Andreasas¹

ANTONIJA

Mudu su Luisu išvystame tave beveik tuo pa-
čiu metu. Girioje, tarp medžių su bičių drevė-
mis, kurių sodriai saldus kvapas visados man
primins šį vakarą, regiu šmėžuojančius tavo
rožinius vasarinius naktinius marškinius, ku-
riais buvai apsirengusi prieš eidama miegoti.
Lengviau atsidūstu, tarsi nuo krūtinės būtų
nusiritęs akmuo. Vos spėju pamatyti tavo su-
braižytas kojas, purvinus kelius ir grandinė-
lę, kurią gniau-ži rankoje. Palinkstu į priekį, kad
suspausčiau tave glėbyje, kad laikyčiau tvirtai,
prigludusi skruostu prie suplukusios galvos.

¹ Brianas Andreasas – šiuolaikinis amerikiečių ra-
šytojas, dailininkas, skulptorius ir leidėjas (čia ir
toliau – vert. pastabos).

Niekada nenorėsiu, kad kalbėtum. Niekada tylomis nebemaldausiu prabilti. Esi čia. Bet skubi pro šalį nė nežiūrėdama į mane ir sustoji prie Luiso. „Manęs ji nė nepastebi, tik Luiso šerifo pavaduotojo uniformą. Gera mergaitė, taip ir reikia“, – pagalvoju. Luisas pasilenkia prie tavęs, aš įsmeigiu akis į tavo veidą. Matau, kad lūpos pasirengusios prabilti, ir žinau. Žinau, kad žodis jau formuojasi, kad skiemenys išsprūs iš burnos be jokių pastangų. Nors ilgai tylėjai, tavo balsas skamba ne kimiai, bet aiškiai ir veržliai. Ištari vienintelį žodį. Pirmąjį per trejus metus. Po akimirkos verkiu spausdama tave glėbyje. Ašaros byra nuo emocijų pertekliaus. Pirmiausia dėkingumo ir palengvėjimo. Tačiau širdgėlos jose irgi esama. Matau, kaip žlunga Petros tėčio viltis. Nesuprantu, kodėl pasirinkai kaip tik tą žodį. Bet tai nesvarbu. Man vis tiek. Galiausiai tu prabilai.

KALI

Kali sujudėjo lovoje. Alsus Ajovos rugpjūčio ryto karštis plūdo į kambarį ir tvyrojo aplinkui

lipnus bei sunkus. Baltą šenilo² antklodę ir paklodes jau buvo spėjusi nusimesti prieš ketę valandų.

Rausvi medvilniniai naktiniai marškiniai susigarankščiavo aplink liemenį. Pro atvirą nuo vabzdžių dengiamą tinkleliu langą nedvelkė nė mažiausias vėjelis. Žemai danguje kybantį mėnulis liejo ant grindų balzganą šviesą, tarsi blyškus netikęs žibintas. Ją pažadino vos girdimas bruzdesys apatiniame aukšte. Tėvas rengėsi į žvejybą. Kali klausėsi jo sunkių tvirtų žingsnių. Jie labai skyrėsi nuo greitos lengvos mamos eisenos ir neužtikrinto Beno trepenimo. Atsisėdusi tarp sulamdytų patalų ir pliušinių žaislų pajuto, kad šlapimo pūslė nemaloniai pilna. Suglaudė kojas, stengdamasi įveikti norą lėkti į vonią nusilengvinti. Namuose buvo tik vienas – rožinėmis plytelėmis išklotas – vonios kambarys. Pusę jo užėmė balta apibraižyta vonia su kojėlėmis. Kali nenorėjo leistis girgždančiais laiptais, pėdinti pro virtuvę, kur, neabejojo, tėvas geria nemaloniai kvepiančią kavą ir kraunasi žvejybos reikmenų dėžę. Pūslę spaudė vis stipriau, Kali pakeitė pozą ir

² Audinys, audžiamas iš purių pūkuotų siūlų, panašų į vikšrą (*pranc. chenille*).

stengėsi galvoti apie kitus dalykus. Pabandė sutelkti dėmesį į krūvą daiktų, parengtų ateinantiems mokslo metams antroje klasėje: ryškiaspalvius pieštukus, ilgus ir smailai padrožtus; plonus aplankus smailiais kraštais; glotnius rožinius kvepiančius trintukus; šešiasdešimt keturių spalvų kreidelių rinkinį (sąrašė buvo nurodytos dvidešimt keturios, bet mama suprato, kad su tiek neverta nė prasidėti); keturis spirale sutvirtintus sąsiuvinius, kiekvieną vis kitos spalvos.

Mokykla Kali buvo ir malonumas, ir kančia. Jai patiko senų dulkėtų knygų ir kreidos kvapas. Patiko nukritusių lapų šlamėjimas, kai apsiavusi naujus batukus žingsniuodavo į autobusą stotelę. Jai patiko mokytojai. Bet žinojo, kad suaugusieji rinksis posėdžių salėje ir kalbės apie ją. Direktorius, psichologai, logopedai, specialiojo ir bendrojo ugdymo pedagogai, elgesio sutrikimų korekcijos specialistai, konsultantai ir socialiniai darbuotojai. Kodėl Kali nekalba? Ji žinojo, kad mėginant ją apibūdinti bus pasitelkta daugybė terminų – protiškai atsilikusi, autistiška, turinti autizmo spektro sutrikimų, pasižyminti provokuojančiu opoziciniu nepaklusnumu, kenčianti nuo selek-

tyviojo mutizmo³. Iš tiesų ji buvo gana sumani. Pajėgė skaityti, suprasti net vyresnių klasių vadovėlius.

Vaikų darželyje panelė Monro, energinga pirmoji Kali mokytoja, kurios suglostyti rudi plaukai ir galingas žemas balsas nederėjo prie nepriekaištingos studentų draugijos narės išvaizdos, manė, kad mergaitė tiesiog gėdijasi. Vaikų darželio Priešmokyklinio ugdymo komanda, skirta trumpalaikėms problemoms spręsti, linksniavo Kali pavardę iki pat gruodžio. Ir nieko nesugalvojo, kol medicinos sesuo, ponja Vait, antrą kartą per savaitę padavusi Kali švarias puskojines, apatinius drabužius ir sportines kelnes, atkreipė dėmesį į nerimą keliantį padažnėjusį mergaitės lankymąsi medicinos kabinete.

- Ar kam nors sakeisi, kad tau reikia į tuale-
tą, Kali? - paklausė ponja Vait sodriu maloniu balsu.

Atsakymo nesulaukė. Į ją žvelgė plačiai at-
vertos neper-prantamos Kali akys.

³ Socialinio bendravimo sutrikimas, pasireiškiantis sklandžia kalba vienos situacijose ir visiškai ar da-
liniu nebylumu kitose.

- Keliuk į tualetą ir persirenk, Kali, - liepė medicinos sesuo. - Pasistenk kuo geriau apsiprausti.

Ji ėmėsi vartyti kruopščiai tvarkomus užrašus su užfik-suotais vaikų lankymais medicinos kabinete. Negalavimai buvo išvardyti lakoniškai - perštinčios gerklės, pilvo skausmai, nubrozdinimai, bičių įgėlimai. Nuo pirmos mokslo metų dienos vaikų darželyje, rugpjūčio 29-osios, Kali vardas buvo įrašytas devynis kartus. Prie kiekvieno puikavosi trumpinys - ŠN - šlapimo nelaikymas. Ponia Vait pasisuko į panelę Monro, atlydėjusią Kali į medicinos kabinetą.

- Mišele, tai devintas Kali šlapimo nelaikymo atvejis per šiuos mokslo metus, - pasakė ji ir nutilo laukdama atsakymo. Paskui pasitikslino: - Ar ji eina į tualetą kaip kiti vaikai?

- Nežinau, - atsiliepė panelė Monro ir jos balsas atsimušė į medicinos kabineto tualetu duris, už kurių Kali nusirenginėjo šlapius drabužius. - Nesu tikra. Ji juk gali pati nueiti ar pasiprašyti.

- Na, ką gi, paskambinsiu jos mamai ir patarsiu nuvesti Kali pas gydytoją. Reikia pasižiūrėti, ar tai tik šlapimo pūslės infekcija, ar dar kas nors, - įprastu ramiu dalykišku tonu nutęsė

ponia Vait. – Tad leisk jai naudotis tualetu, kai tik panorės. Bet kokių atveju siųsk ją tenai, net jeigu nereikės.

– Gerai, bet ji galėtų ir pasiprašyti, – pasakė panelė Monro ir nuėjo.

Kaip tik tuo metu iš medicinos kabineto tualetu tyliai išniro Kali su apsmukusiomis rožinės spalvos sportinėmis kelnėmis, nukarusiomis užpakalyje. Vienoje rankoje laikė parduotuvės maišelį, į kurį buvo sudėjusi peršlapusius „Strawberry Shortcake“ apatinius drabužius, džinsus, koji-nes ir sportinukus su rožinėmis bei baltomis juostomis. Kitos smiliumi nerūpestingai kedeno savo kaštonines garbanas.

Ponia Vait palinko prie mergaitės.

– Ar turi kitus sportinius batelius, kuriuos galėtum apsiauti, vaike?

Kali nužvelgė apdulkėjusius medicinos sesers batus, nudėvėtas sportines puskojines, pro kurias švietėsi abrikoso spalvos didysis pirštas su vampyriško raudonumo nagu. O jai mama vakar vakare nulakavo kojų nagus perlų spalvos laku.

– Kali, – pakartojo ponia Vait, – ar turi kitus sportinius batelius persiauti?

Nukreipusi dėmesį į moterį Kali sučiaupė

plonas lūpas ir linktelėjo galvą.

- Gerai, Kali, - jau švelnesniu tonu paliepė Ponia Vait, - eik apsiauk batus ir įsidėk maišelį į kuprinę. Paskambinsiu tavo mamai. Nieko ypatinga neatsitiko. Tik matau, kad tu-rėjai šiokių tokių bėdų šiais metais. Noriu, kad mama apie tai žinotų, gerai?

Ponia Vait įsistebeilijo į žiemos nubučiuotą Kali veidą. Bet mergaitės dėmesys nuklydo kitur. Ji žvelgė į ant baltos sienos kabančią regėjimo tikrinimo lentelę su tolydžio ma-žėjančiomis raidėmis.

Priešmokyklinio ugdymo komandos trumpalaikėms problemoms spręsti nariai, susitikę ir peržiūrėję duome-nis, nutarė, kad mergaitė neturi fizinių trūkumų. Aptarus galimybes po kelių savaičių buvo nuspręsta išmokyti ją amerikiečių gestų kalba įvardyti tualetą ir prapasti kitus pagrindinius ženklus. Be to, rengti kas savaitinius mergaitės susitikimus su mokyklos psichologu ir kantriai laukti, kol Kali prabilis. Ir jie laukė.

Išsliuogusi iš lovos Kali ėmėsi rūpestingai rikiuoti mo-kyklai nupirktus reikmenis. Ant pušinio stalelio juos išsidėliojo taip, kaip ketino padaryti pirmąją mokslo metų dieną ant naujojo suolo antroje klasėje. Dideli daiktai atsidūrė

apačioje, maži viršuje. O pieštukai ir rašikliai dailiai sugulė į naują žalią penalą.

Noras šlapintis tapo nepakeliamas ir Kali jau ketino nusilengvinti į baltą plastikinę šiukšliadėžę prie stalo. Bet žinojo, nepavyks jos išplauti taip, kad mama arba Benas nepastebėtų. Suprato ir tai, kad jeigu mama aptiks šlapimo klaną šiukšlių dėžėje, be galo susinervins dėl to, kas verda Kali galvelėje. Pasipils nesibaigiantys klausimai „taip“ ar „ne“. „Ar kas nors buvo vonioje, o tu nebegalėjai laukti? Ar judvi su Petra susigalvojote tokį žaidimą? Ar tu pyksti ant manęs, Kali?“ Apgalvojo kitą kelią – nusileisti iš antrojo aukšto per pinučius, aplipusius baltomis trilapio pupalaiškio žiedų kekėmis, didumo sulig jos ranka. Bet neišmanė, kaip nuimti tinklelį nuo vabzdžių. Be to, jeigu mama pričiuptų ją lipančią, gali užkalti Kali kambario langą, o juk taip smagu, kai jis būna atviras per visą naktį. Lietingais vakarais gali-ma prikišti nosį prie tinklelio ir jausti, kaip lietaus lašeliai prausia skruostus, uosti, kaip kvepia vos prasidėjusį lietų godžiai gerianti saulės išdeginta žolė. Galiausiai Kali nenoras liūdinti mamą pranoko nenorą atkreipti tėvo dėmesį ir ji ryžosi nusileisti į vonią.

Iš lėto pravėrusi kambario duris, skubiai ap-

sidairė. Tada atsargiai ištipeno į ankštą koridorių, kuriame buvo tamsiau, be to, oras tvyrojo troškesnis ir slogesnis. Tiesiog priešais Kali buvo Beno (vyresnio brolio) kambarys, jo langas at-sivėrė į užpakalinį kiemą ir Gluosnių upės girią. Ir Beno kambario, ir tėvų miegamojo durys dar buvo uždarytos. Kali stabtelėjo laiptų viršuje, pastatė ausis stengdamasi iš-girsti, ką veikia tėvas. Tyla. Gal jau išvažiavo žvejoti? Ketino vykti su draugu Rodžeriu į rytinį apygardos pakraštį prie Misisipės, maždaug už aštuoniasdešimties mylių. Rodžeris turėjo paimti tėvą iš ryto. Žvejodami jie ketino praleisti tris dienas. Kali buvo nesmagu, kad nori, jog tėvas kuo greičiau išvažiuotų. Bet gyventi trise – daug ramiau.

Kiekvieną rytą, matydama jį sėdintį virtuvėje, nežino-davai, ko tikėtis. Pasitaikydavo dienų, kai jis atrodydavo laimingas. Tada, pasisodinęs Kali ant kelių, kutendavo skruostą ryškiai rudais ūsais, kad ji nusišypsotų. Pabučiuo-davo mamą ir ištiesdavo jai kavos puodelį. Kviesdavo Beną kartu važiuoti į miestą. Tokiomis dienomis tėvas galėdavo kalbėti nesusičiaupdamas. O balsas liedavosi lygiai, beveik švelniai....